

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ БЛАГОЕВГРАД

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за защита на
дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ в
ЮЗУ „Неофит Рилски“, Заповед №1024/14.04.2026 г.

Автор на дисертационния труд: Любима Костадинова Мавродиева-Оракова,
докторант към Катедра “Славистика и балканистика” при Филологическия факултет на
ЮЗУ „Неофит Рилски“, по професионално направление 2.1. „Филология“, Научна
специалност: Теория и практика на превода

Научен ръководител: доц. д-р Светла Томанова

Тема на дисертацията: МЕЖДУКУЛТУРНАТА АСИМЕТРИЯ В ПРЕВОДА НА
ПРОИЗВЕДЕНИЯ ЗА ДЕЦА ОТ И НА АНГЛИЙСКИ, БЪЛГАРСКИ И РУСКИ ЕЗИК

Рецензент: проф. д-р Дияна Янкова, департамент “Чужди езици и култури”, Нов
български университет, София

Биографична справка

Любима Мавродиева-Оракова е докторант по програма „Теория и практика на

превода“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград (2022–2025). Научните ѝ интереси са в областта на превода, по-специално межкултурната асиметрия при превода на детска литература между английски, български и руски език.

Завършва бакалавърска степен по „Приложна лингвистика (английски и руски език)“ през 2016 г. и магистърска степен по „Превод и съвременна англоезична литература“ през 2018 г., с отличен успех.

Има участие в редица национални и международни научни форуми и е носител на първа награда от Националните филологически четения (2023), както и отличия от международен научен форум в Дубай (2024). Автор е на научни публикации в областта на лингвистиката и превода. Води практически занятия по английски език и изнася академични лекции пред студенти. Научната ѝ работа е тясно свързана с интереса към детската литература и практическия ѝ опит.

Публикации по темата

Любима Мавродиева-Оракова представя 4 статии по темата. Публикациите ѝ са фокусирани върху проблемите на художествения превод на детска литература, с акцент върху межкултурните различия и преводните трансформации. Основен обект на изследване са английски детски произведения, сред които „The Gruffalo“ и „The Gruffalo’s Child“, анализирани в съпоставка с техните български и руски преводи.

В трудовете се разглеждат различни видове преводни трансформации – лексикални, семантични и културно обусловени, като се обръща специално внимание на предаването на реалии като храни и напитки. Изследванията подчертават значението на културния контекст и необходимостта от адаптация при превода за детска аудитория. Наред с това се проследяват съвременните тенденции в превода на детска литература и в научните подходи към нейното изследване. Акцент се поставя върху межкултурната асиметрия като ключов фактор, влияещ върху избора на преводачески стратегии.

Общият принос на публикациите се състои в задълбочаването на разбирането за спецификите на превода на детска литература и в очертаването на практически и теоретични насоки за работа в мултиезикова и мултикултурна среда.

Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на дисертационния труд и включва подробна справка за приносите на работата.

Актуалност на дисертационния труд

Дисертационният труд на Любима Мавродиева-Оракова е с обем от 163 стр., и се състои от увод, две глави, заключение и списък с ползвана литература.

Актуалността на темата се обуславя от няколко фактора. На първо място, в условията на глобализация преводът на детска литература придобива все по-голямо значение като средство за межкултурна комуникация и обмен. Нарастващият обем на преводни произведения за деца изисква задълбочено изследване на процесите, чрез които културно специфични елементи се пренасят от една езикова и културна система в друга. В този контекст проблемът за **межкултурната асиметрия** се явява ключов, тъй като той засяга както адекватността на превода, така и въздействието му върху целевата аудитория.

На второ място, въпреки динамичното развитие на пазара на детска литература, изследванията в областта на преводната детска литература, особено в българската научна традиция, остават ограничени. Това създава необходимост от съвременни научни разработки, които да анализират актуални текстове и да предложат ефективни преводачески стратегии.

На трето място, спецификата на детската аудитория прави превода на произведения за деца особено сложен и отговорен процес. Децата са в етап на формиране на езикова, културна и емоционална идентичност, поради което начинът, по който възприемат преводните текстове, има пряко влияние върху тяхното развитие. Това налага необходимостта от изследване не само на езиковите, но и на психологическите и културните аспекти на превода.

Допълнителна актуалност на темата се обуславя от:

- засиления интерес на обществото към качеството на детската литература;
- нарастващата роля на преводача като медиатор между културите;
- необходимостта от баланс между адаптация и съхраняване на оригиналната културна специфика.

В този смисъл дисертационният труд е актуален както от теоретична, така и от практическа гледна точка, тъй като допринася за по-доброто разбиране на преводаческите процеси при детската литература и предлага насоки за усъвършенстване на преводната практика.

Запознатост с анализирания научен проблем и преглед на литературата

Дисертационният труд показва добра обща ориентация в проблематиката на межкултурната асиметрия и превода на детска литература. Авторът се опира на утвърдени теоретични източници в преводознанието (Munday, Malmkjær, Windle) и

адекватно включва ключови концепции като динамична/формална еквивалентност (Nida) и скопос теорията (Reiss, Vermeer), което осигурява стабилна теоретична рамка.

Положително следва да се оцени и позоваването на български изследвания (напр. Пипева), чрез които се очертава реалното състояние на научните разработки в национален контекст и се аргументира недостатъчната разработеност на темата.

Въпреки това прегледът на литературата остава по-скоро описателен, отколкото критически. Липсва по-ясно разграничаване на научни позиции, както и задълбочена дискусия на противоречията между различните теоретични подходи. В по-ограничена степен са представени съвременни изследвания, пряко фокусирани върху превода на детска литература в международен план, което стеснява аналитичната перспектива.

В обобщение, авторът демонстрира добра информираност и коректно използване на основните теоретични източници, но би могъл да задълбочи критическия анализ и да разшири литературния обзор с по-актуални и специализирани изследвания.

Съответствие между цели и задачи и избраната методика на изследване

В дисертационния труд е налице добро съответствие между формулираните цели и задачи и избраната методика на изследване. Основната цел – изследване на межкултурната асиметрия в превода на детска литература – е ясно операционализирана чрез конкретни задачи, свързани с анализ на преводни решения, идентифициране на културно обусловени елементи и оценка на преводаческите стратегии.

Избраната методика, включваща сравнителен и съпоставителен анализ на оригинални текстове и техните преводи, е адекватна на поставените цели. Приложението на качествен и количествен анализ на лексикални и стилистични единици позволява детайлно проследяване на проявите на межкултурна асиметрия и дава възможност за обосновани изводи.

Положително следва да се оцени и фокусът върху конкретни текстове (картинни книги в рими), което осигурява дълбочина на анализа и съответства на изследователските задачи. Включването на интердисциплинарен подход (лингвистичен, културологичен и психологически) допълнително подкрепя постигането на целите.

Въпреки това методиката остава в по-голяма степен описателно-аналитична и би могла да бъде допълнена с по-ясно формулирани критерии за оценка на преводите или с

емпирични данни (напр. рецепция от читатели), което би засилило доказателствената стойност на изследването.

В обобщение, съществува логическа и функционална връзка между цели, задачи и методика, като избраният изследователски подход е подходящ, но има потенциал за допълнително методологично прецизиране.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа както научни, така и научно-приложни приноси, които могат да бъдат формулирани в следните основни насоки:

Научните приноси се изразяват преди всичко в систематизиране и доразвиване на проблема за межкултурната асиметрия в превода на детска литература. Изследването предлага цялостен подход към темата, като я разглежда не само на езиково, но и на културно и психологическо ниво, което разширява традиционния обхват на преводознанието.

Съществен принос е и прилагането на функционално-прагматичен (скопос) подход към анализа на преводни текстове за деца, което позволява фокусиране върху реципиента – детето – като основен критерий за оценка на превода. Това води до по-задълбочено осмисляне на ролята на преводача като медиатор между култури.

Научен принос представлява и изборът на обект на изследване – съвременни картинни книги, написани в рими – който е сравнително слабо разработен в българската научна литература. Чрез детайлен съпоставителен анализ се идентифицират конкретни преводачески стратегии и трансформации при пренасянето на културно специфични елементи.

В научно-приложен аспект трудът предлага конкретни наблюдения и обобщения, които могат да се използват в практиката на преводачите на детска литература. Формулираните изводи и насоки допринасят за подобряване на преводната практика, особено при работа с римувани и културно натоварени текстове.

Допълнителен приложен принос е насочването на вниманието към ролята на всички участници в процеса (автор, илюстратор, преводач, издател) и тяхното взаимодействие при създаването на качествен краен продукт, което има значение както за преводаческата, така и за издателската практика.

В обобщение, дисертационният труд допринася за развитието на изследванията в областта на преводната детска литература и предлага практически приложими резултати,

макар че част от приносите имат по-скоро обобщаващ и систематизиращ характер, отколкото изцяло новаторски.

Препоръки и критични бележки

Дисертационният труд се отличава с добра теоретична основа и последователност в изложението, но могат да бъдат отправени някои препоръки и критични бележки с оглед неговото усъвършенстване:

На първо място, както се спомена по-горе, прегледът на литературата би могъл да бъде по-задълбочен в критически аспект. Въпреки широкия обхват на използваните източници, те са представени предимно описателно, без достатъчно ясно разграничаване на различните научни позиции и дебати в областта.

На второ място, методологията на изследването, макар и адекватна на поставените цели, би могла да бъде по-прецизно формулирана. Полезно би било да се въведат по-ясни критерии за оценка на преводните решения, както и по-структурирана рамка за сравнение между оригиналите и преводите.

На трето място, анализът се основава основно на качествен подход. Включването на допълнителни емпирични данни – например изследване на рецепцията на преводите от страна на деца или възрастни читатели – би засилило аргументацията и доказателствената стойност на изводите.

Освен това, може да се разшири корпусът от анализирани текстове, за да се постигне по-голяма представителност на направените обобщения. В настоящия вид изследването предлага задълбочен, но сравнително ограничен по обхват анализ.

В обобщение, направените бележки не намаляват стойността на труда, а по-скоро очертават възможности за неговото доразвиване и задълбочаване.

Заключение

Всички отправени критични бележки и препоръки са насочени към усъвършенстване на текста и задълбочаване на анализа и по никакъв начин не омаловажават положения значителен труд от страна на докторанта при обработката на изследвания материал и постигнатите резултати. Дисертационният труд отговаря на изискванията за научно изследване и със своите приносни елементи представлява сериозно, широкообхватно и практически значимо изследване, съответстващо на критериите на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Въз основа на това давам своята **положителна оценка за** дисертационния труд на Любима Костадинова Мавродијева-Оракова и препоръчвам да ѝ бъде присъдена образователната и

научна степен „доктор“.

05.05.2026 г.

REVIEW

of the research output submitted in fulfilment of the requirements for the award of the degree “Doctor of Philosophy” at South-West University “Neofit Rilski”

Author of the dissertation: Lyubima Kostadinova Mavrodieva-Orakova, PhD candidate at the Department of Slavic and Balkan Studies, Faculty of Philology, South-West University “Neofit Rilski”, professional field 2.1. Philology, academic specialty: Theory and Practice of Translation.

Supervisor: Assoc. prof. Svetla Tomanova, PhD

Dissertation topic: *Intercultural Asymmetry in the Translation of Children’s Literature To and From English, Bulgarian, and Russian*

Reviewer: Prof. Diana Yankova, DLitt., Department of Foreign Languages and Cultures, New Bulgarian University, Sofia

Brief information about the PhD student

Lyubima Mavrodieva-Orakova is a PhD student in the program “Theory and Practice of Translation” at South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (2022–2025). Her research interests lie in the field of translation studies, with a particular focus on intercultural asymmetry in the translation of children’s literature between English, Bulgarian, and Russian. She obtained a Bachelor’s degree in Applied Linguistics (English and Russian) in 2016 and a Master’s degree in Translation and Contemporary Anglophone Literature in 2018, graduating with honors.

She has participated in numerous national and international academic fora and is the recipient of the first prize at the National Philological Readings (2023), as well as distinctions from an international scientific forum in Dubai (2024). She is the author of scholarly publications in linguistics and translation studies, teaches practical English language classes, and delivers academic lectures to university students. Her research is closely connected to her interest in children’s literature and her practical experience.

Publications on the topic

Lyubima Mavrodieva-Orakova has presented four articles on the topic of her thesis. Her publications focus on the challenges of literary translation of children's literature, with an emphasis on intercultural differences and translation transformations. The primary objects of analysis are English children's works, including *The Gruffalo* and *The Gruffalo's Child*, examined in comparison with their Bulgarian and Russian translations.

The studies explore various types of translation transformations—lexical, semantic, and culturally conditioned - with particular attention to the rendering of realia such as food and beverages. The research highlights the importance of cultural context and the need for adaptation in translation for a children audience. In addition, it traces contemporary trends in the translation of children's literature and in scholarly approaches to its study. Special emphasis is placed on intercultural asymmetry as a key factor influencing the choice of translation strategies. The overall contribution of the publications lies in deepening the understanding of the specific features of translating children's literature and outlining practical and theoretical guidelines for work in a multilingual and multicultural environment.

The abstract accurately reflects the structure and content of the dissertation and includes a detailed account of its contributions.

Relevance of the Dissertation

Lyubima Mavrodieva-Orakova's dissertation comprises 163 pages, including introduction, two chapters, a conclusion, and a bibliography. The relevance of the present dissertation stems from several interrelated academic and societal factors.

Firstly, in the context of globalization, the translation of children's literature is becoming increasingly important as a means of intercultural communication and exchange. The growing volume of translated works for children necessitates an in-depth study of the processes through which culture-specific elements are transferred from one linguistic and cultural system to another. In this context, the issue of intercultural asymmetry is key, as it affects both the adequacy of translation and its impact on the target audience.

Secondly, despite the dynamic development of the market for children's literature, research in the field of translated children's literature, particularly within the Bulgarian academic tradition, remains limited. This creates a need for contemporary scholarly work that analyzes current texts and proposes effective translation strategies.

Thirdly, the specificity of the child audience makes the translation of children's literature a particularly complex and responsible activity. Children are in the process of forming their linguistic, cultural, and emotional identities, which means that the way they perceive

translated texts has a direct impact on their development. This necessitates the study not only of linguistic but also of psychological and cultural aspects of translation.

The relevance of the topic is further reinforced by:

- the growing societal interest in the quality of children's literature;
- the increasing role of the translator as a mediator between cultures;
- the need to balance adaptation with the preservation of original cultural specificity.

In this sense, the dissertation is relevant both theoretically and practically, as it contributes to a better understanding of translation processes in children's literature and offers guidance for improving translation practice.

Familiarity with the Research Problem and Literature Review

The dissertation demonstrates a solid overall understanding of the issues surrounding intercultural asymmetry and the translation of children's literature. The author relies on established theoretical sources in Translation Studies (Munday, Malmkjær, Windle) and appropriately incorporates key concepts such as formal and dynamic equivalence (Nida) and Skopos theory (Reiss, Vermeer), thus providing a stable theoretical framework.

The inclusion of Bulgarian research (e.g., Pipeva) is a positive aspect, as it outlines the current state of national scholarship and supports the claim that the topic remains underdeveloped.

However, the literature review is predominantly descriptive rather than critical. There is insufficient differentiation between theoretical positions, as well as a lack of deeper discussion of contradictions among various approaches. Additionally, contemporary international research specifically focused on children's literature translation is somewhat limited, which narrows the analytical scope.

In summary, the author demonstrates good awareness and appropriate use of key theoretical sources, but the critical dimension of the review could be further strengthened.

Alignment between Aims, Objectives, and Research Methodology

There is a clear alignment between the stated aims and objectives and the chosen research methodology. The main aim - investigating intercultural asymmetry in the translation of children's literature - is effectively operationalized through specific tasks involving the analysis of translation decisions, identification of culture-bound elements, and evaluation of translation strategies.

The methodology, based on comparative and contrastive analysis of original texts and their translations, is appropriate to the research goals. The use of both qualitative and quantitative analysis of lexical and stylistic units allows for detailed examination and well-grounded conclusions. The focus on a specific corpus (rhymed picture books) provides depth and consistency with the research objectives, while the interdisciplinary approach (linguistic, cultural, psychological) further supports the study.

Nevertheless, the methodology remains largely descriptive-analytical. It could benefit from clearer evaluation criteria and the inclusion of empirical data (e.g., reader reception), which would enhance the robustness of the findings.

Contributions of the dissertation

The dissertation presents both academic and applied contributions.

It systematizes and further develops the issue of intercultural asymmetry in the translation of children's literature by adopting a comprehensive approach that includes linguistic, cultural, and psychological dimensions, thereby expanding the traditional scope of Translation Studies. A significant contribution is the application of a functional-pragmatic (Skopos) approach, emphasizing the role of the child as the primary recipient and highlighting the translator's role as a cultural mediator.

Another contribution lies in the choice of research object - contemporary rhymed picture books - which remains relatively underexplored in Bulgarian scholarship. Through detailed comparative analysis, the study identifies specific translation strategies and transformations.

From an applied perspective, the dissertation offers practical insights and recommendations that can inform the work of translators of children's literature, particularly in handling culturally loaded and rhymed texts. Additionally, it highlights the interaction among all participants in the process (author, illustrator, translator, publisher), which is valuable for both translation and publishing practices. Overall, while some contributions are more systematizing than groundbreaking, the study provides meaningful additions to the field.

Recommendations and Critical Remarks

The dissertation has a solid theoretical foundation and a coherent structure, but several recommendations can be made for improvement.

As already mentioned, the literature review could be more critically developed. Although extensive, it remains largely descriptive and does not sufficiently engage with differing theoretical viewpoints.

Secondly, the methodology could be more precisely defined, particularly in terms of evaluation criteria and analytical framework. Thirdly, the analysis relies primarily on qualitative methods. The inclusion of empirical data (e.g., reception studies) would strengthen the argumentation. Furthermore, expanding the corpus of analyzed texts would enhance the representativeness of the conclusions.

These remarks do not reduce the value of the work but rather indicate directions for further development.

Conclusion

All critical remarks and recommendations are intended to improve the clarity and depth of the analysis and in no way diminish the considerable effort invested by the doctoral candidate in processing the research material and achieving the results. The dissertation meets the requirements for a scholarly work and, through its contributions, represents a substantial, comprehensive, and practically significant study in accordance with Article 27 of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. I confidently give my positive evaluation of Lyubima Kostadinova Mavrodieva-Orakova's dissertation and recommend that she be awarded the degree of **Doctor (PhD)**.

May 5, 2026